

૬૮૮૭
સુરતી સદો.

સ્નાનાર

ત્રવાડી નવનોતરામ મોતીરામ એજન્ટ

અધ્યક્ષ પ્રસીધ કરનાર

સા. જમનાદાસ ભગવાનદાસ બુકસેલર

સુરત હડીપુરા.

સુરત નાણાવટમાં

ખોદાબક્ષ ત્રિસમાં અધ્યક્ષ છે.

સંવત ૧૯૫૪.

સને ૧૯૯૮.

કીમત દોઢ આના.

શ્રી ગણેસાયેનમાં:

સુરતી સટો

(૧) સ્તુતી - વિનતી ધરજો ધ્યાન—રાગ

કૃપા કરો ભગવાન રંક જાણી કૃપા કરો ભગવાન
છડું અતી અચાન સરસ્વતી કૃપા કરો ભગવાન—
દસે દીસાએ નામ અવીચળ છો સર્વે ગુણવાન—રંક
ધન સુખ સંપત્તી નીરંતર આપો સુભમતી જ્ઞાન—રંક
સુરતી સદ્ગાનુ ગાયન રચવામાં મળે સર્વદા સનમાન—રંક
નવનીત તમને વંદન કરે છો રાણે છે તમપર ધ્યાન—રંક

સુરતમાં સટો ક્યારેને કેવી રીતે વધ્યો—

(૨) પ્રભુ તારે નામકી લેહો મોહો લાગી—રાગ

સુરતમાં સટો જાગ્યો ક્યારે, થઈ મરકી મુંબઈમાં ગ્યારે—ટેક
સંવત ઝોગણીશ ખાવન સાલે ભાદરવાથી મહાલે
સેહેર મુંબઈ માંડવી બહેરે ગાંઠીયો વળગ્યો ત્યારે—સુરતમાં
મુંબઈથી લોક નાહા સરવે સહ સહકોને દેસે
રોજગાર વીના ન મળે દ્રવ્ય કરે પરસ્પર વિચારે—સુરતમાં
નીરંધનીયું છે સુરત ખાચાડ મેહેનત મજૂરી હવાલે
ખાવા પીવા કપડા પહેરવામાં પેહેલે નંબર પ્યારે—સુરત
મુંબઈ વાસીએ વીચાર કરી અહીંમનું લીલામ કહાડે
કાચી પાકી પેટીઓના રોજગાર અલાવ્યો ત્યારે—સુરત
કુકાન માંડી સદાની તેમાં દરમહીને એક દહાડે

કુલકતા અજમેરે ભાવ પડેતે આંક જાણો તેવારે—સુરત
એક, બે, ત્રણ. ચાર, પાંચ, છ, સાત, આઠ, નવ દસે
એ રીતે દસ આંકની અંદર જે આંક આવે જ્યારે—સુરત
એક રૂપીયા લઈ દસ આપીશું કરોની રોજગાર સરવે
હતેલે રૂપીયા એકઆનો કાપી આપીશું હાથે તમારે—સુરત

૩ સટો જાહેર થયો (રાગ ઈંદરસભા)

કાચી પાકી પેટીનું લીલામ નીત્યે થાય
માતસકાળે હડીને જે તેજ ખાવા જાય
આળ્યો તાર તેજનો ને મંદીવાળો નાહાય
ચપ્પે માંડે વેચવા જો પ્રભુ કરે સાહય
ખીજો આળ્યો તાર તેમાં હવે તેજ થશે
ધીરજ આવી મગનને છગન રડી રહેશે
હરીસ નાડી અધ્યા ચીમન મંદીનો છુટશે તાર
કલાણને તો ખોટ છે ખડસેના ટકા ખાર
થયું જાણ મેહરમાં આળ્યો સરસ રોજગાર
એસી રહેવું તેના કરતાં કરવો એ વેપાર

(૪) બજાર મંડાયો (રસીક મધુર આખતાર—રાગ)

સોમા ચાલતો ખરો જોવા બજારમાં
કમન જઇને આવીએ કણપીડ સવારમાં
કુમાન તો સહા તણી હથડી છે હવે ઘણી
લલલુ કહે ખરી ગણી નથી ગયો પારસી ભાણી
લુહ્યો મારવાડી તણી બન્યો ગમારમાં—સોમદ
કાનલ સાંભળ મન થાએ માતાલ જો કરે સહાય

રૂપીયા તો છે ચોરાએ બેના તો વીસ થાય
 ઘારી ભણ્યાં લઈને જઈએ કંતારમાં—સોમા
 વસલો કહો છો માંભળવાત ઘટે નહીં એ તારી જાત
 ચોરીથી થશે ઉતપાત મારશે તાહરો તાત લાત
 હું નહીં આવું સાથ આ અવતારમાં—સોમા

(૫) લીલામનો આગલો દીવસ) બની રહ્યો ગુલનાન રાગ
 ચાલો જઈએ બજાર નાણાં ભરવા ચાલો જઈએ બજાર
 મકન પુછે કોની દુકાને જઈશું આપણે ચાર—નાણાં
 નગીન કહો તું નહીં જાણે ભાવનો પુછીયે સાર—નાણાં
 ગીરધર તારે ક્યા ઉપર સું મુકવું નીરધાર—નાણાં
 માતાએ મને ચીઠી આપી બતાવ્યા છે આંક ચાર—નાણાં
 તારી પંજે સતોને અઠો મુકવા રૂપીયા બાર—નાણાં
 મને તો મહાદેવ એકકો એકકો માટે ભરવા ચાર—નાણાં
 ચાલો પુછીયે ભાવ આપણે સું આપે દુકાનદાર—નાણાં
 એકો પંજે લઈશું નવમાં કહો તમારો વિચાર—નાણાં
 તારી એકો સતોને અઠો સાહડા નવમાં ચાર—નાણાં
 બીજા આંક તો હાથસું દસમાં આપે છો કે બિધાર—નાણાં
 ચીડી લઈ પાછા વળી આવી સુતા ધરનાર—નાણાં

દુકાનદારને ખોલા બરાબર કરવા

(૬) ગયો તો ક્યાં છોડી મને દીલજન-રાગ

આમે સોજી વગારે હોય જે આંક, નવ કહાડશે હમારો વાંક
 જોઈએ તમારે તે માંજો આંક—આપો સોજી ટેક

(૫)

તારી મીડી સતોને પંન્તે, લોની પચાસ પચાસ
 સો સો એકો નવો ને દુરી આપું છઉં હું ખાસ—આપો
 માહરે છે તાર છકા ચોકાનો તમારે છે કેમ
 માટે ધ્યાન છે અહા મીડીનું પછી તો નીકળે જમ—આપો
 અનમેરનો ચોકા ને નેહએ તો આપોની દસવીસ
 માહરે અહો આપવાનો છે નેહએ તો લો ત્રીસ—આપો
 એણી રીતે બરાબર કરતાં રાતના વૃત્તે ચાર
 સહવારમાં ઉઠું કુતરા અવતારે લેવા આંકનો પાર—આપો

(૭) દીવસ લીલામનો રાગ અત્રેણનો

હરખારે તું થા ઉતાવળો માહરે રૂપીયા ભરવા આજ
 કાસીયા સીવા ઘેઝાને પણ એકા પંન્તના ખાવાજ
 રાતે માહરી પાસે નહીં હતા હમાણા મુકી આઠ્યો ઘડીયાલ
 ચાર આના ઠ્યાજ કરીને આઠ લઘ આઠ્યો તું ચાલ-હર
 હું પણ કહું મુકીને રાતે લઘ આઠ્યો છઉં પંદર જાણ
 ચોરી લાઠ્યો એના ખાપના શીવાએ તો વાળ્યો ધાણ
 ગુલબાએ એની બહરીની કાંટલી મુકી ત્રણસેં માટે
 ચોકા આવસે તો ઠીકજ થશે નહીં તો વળશે એના દાટે
 કસી ફીકર નથી અંબુને છે એને ઘરના ઘનમાલ
 ખાર વાળ્યા છે મોતીના ઝટ ભાઈ ઉતાવળો ચાલ

લીલામના દીવસનો મેળો.

(૮) (પનીઆરીના રાગ ચાલોચાલોરે સાહેલીઓ
સાથ પાણી ભરવાને)

મળ્યા મળ્યારે સર્વે જાત લીલામ જોવાને
આવ્યા આવ્યારે કરતા વાત રૂપીયા લેવાને
સઘળી વરણ એકઠી થઈ છે રળવાને તે માટે
એકના દસ લેવાની આસે જીવે તારની વાટ—લીલામ
કાચેચ કણુમી કંસારાને કડીયા કોળી જીભારે
ખમારખત્રી ગાંચી ગોલા ગોંસાંધને ગળીઆર—લીલામ
નાગર નાગોરી પરદેસી પારસી પખાલી કુકીરે
ખાહાણુ ધન મકર ગણીને આરે સઉને ધીર—લીલામ
ભાઉલા ભાવસારભાટીયા ભાડજીભ ભંડારીરે
ભાટ ભોઈ ઘોખી ભગી રહી ન જાય પંચાળી—લીલામ
મુસલમાન મેમન મરાઠા માળી માછી કોઈરે
ચળકાટજીવે એસવાળેનો નોટો હાથમાં જોઈ—લીલામ
રજકુત રાવળ લુવાર લવાણા કાછીયાને મારવાડીરે
વણીક વેસ્યા વેરાગી વાઘરી હોરાજીની દાહાડી--લીલામ
સોની સુધાર સલાટ સાળવી સાણવીને સુખડીયારે
સાધુ સંતને શ્રાવકો સાથે જોરજી આવી અડીયા—લીલામ
હજમ હમસી ઢેડા ખાલપા ચીકલીગર પાણુ તેવારે
રહ્યાતે પસ્તાસે ઘરમાં જાણો રાંડીરાંડ જેવા—લીલામ
ખંધી જાન ગાણવી સંક્ષેપમાં રહી હસે વળી કોઈરે
હમણાતોછેરાંડ હમંગમાં જસે ઘણાજન રોઈ—લીલામ

તારની ધમાલ લીલામ નીકળીયું

(૯) રાગ ખાગના ગરખાને

સુરત ચોરાસીના લોક મળ્યા સરવે થોકથોક
રહી ગયા ઘેર કોક-દોડ દોડ થઈ—૧
ગાડી ઘોડાની ધમાલ કહું છું તેના હવાલ
તાર આંદીસે ચાલ-પેહલો કોણ આવે—૨
તાર આંદીસે બીડ માસ્તરને ચહુડે ચીડ
છુટયાં આકાસના તીડ-જોઈ ગભરાઈ જાય—૩
પેહલો તાર સીપી સરાપ લઈ દોડ્યો જવાબ
વાંચી ક્ષેત્રો આપોઆપ-ખાઉં એકકો દુઆ—૪
તીરી ચારમાં હું ખાઉં પંજો સાતમાં લગાઉં
છકો હું તો નહીં લઉં-ઓલીયો કહેછે એમ—૫
મારવાડીનો બીજો તાર, આવ્યો કલાકે ખાર
છકા અને ચોકા વના બીજો લેજો સઉ—૬
ખાઉં ખાઉં કરે સઉ કહે કોઈ લગાઉં
જાણે મારવાડના મહુ આવ્યા છવ લેવા—૭

જુડ

છવ લેવા સઉ આવીયા ખાઉં ખાઉં કરતા જુડ
ત્રીજો તાર તો લાવીયા જાણે યમના દુત
યમના દુતરે જમના દુત, આવ્યા જ્યારે જમના દુત
દુત લાવ્યા ત્રીજો તાર તેના સાંભળવાનો સાર
સું આવ્યું ઓઝાર પંજો જોઈ નંદ થયો—૮
જમન કહે પંજો ખાઉં લલુ કહે હું લગાઉં
ઠાકાર તાર લેવાને જાઉં અજમેર ફરક તણો—૯

એટલે નરોત્તમ કાકો ખેલે તારવાંચીને તે બોલે
 મદમાતો થઈ ડોલે લગાઈ મીડી—૧૦
 મીડી વગર બીજા સહ જેટલા જે આપો તે લઉં
 મીડી ઉપર હું લગાઉં લો દસ હજાર
 દોહોડી સવાઈ બરાબરી આની અડધી આની ખરી
 મીડી કલકતા નીસરી પાટીયું મુકી દીધું
 ફરક એક હજાર છત્રીએ કાકો કહે પાડી ચીસ
 પાટીઆં વાળાને ચહુડે રીસ એણે ઉતાવળ કરી

જીલ

નહોતી આસા કોઈને મીડી તણી અઘ વાર
 કલકતા અજમેર તણા આવી રહ્યા સઘળે તાર

(૧૦) (હુકમ માંગવો) બંધ કીલ્લો બાપુલ સુકામ—રાગ
 હુકમ આપો કલેકટર સાહેબ બંધ કરવાને માટે—હુકમ
 થોડી મુદત થયા આપણા શહેરમાં ચાલેસદાનો વેપાર—બંધ
 ગાડી ઘોડાની દોડા દોડ થાએ સરીયામ ભરખજાર—બંધ
 વળી આપસમાં લડાઈ ટંટા થાય થણું તોફાન—બંધ

(હુકમ કલેકટર સાહેબનો (૧૧) રાગ પદમણી)

હુકમ આપ્યો કલેકટર સાહેબ અરજીચીકારી—ટંક
 જાઓ કરાજો બંધ દુકાન નહી થવા દેવું તોફાન
 કરે તમાર જે અપમાન ચકડી લાવો તેને જલદી—હુકમ
 સરીઆમ પવથી ખદલાવો ઠામ કરો જલદી તમે તે કામ
 રાખી ફોજદાર સાહેબ ઠામ લોકોને નાંખો વીજેરી—હુકમ

લાવો દુકાનદારેના નામ ઈનકમ ટેકસમાં આવે કામ
ત્યારે આવશે એતો કામ તમે જુઓની વીચારી—હુકમ

(૧૨) હુકમ— રાગ કૌતી કલંકનો

સાંભળો સડોળીઆઓ તમે વાત ઘણો થયોજેજુલમ તમારો

તમે મચાવ્યો જાતી ઉતપાત—જુલમ

ગાડી ઘોડા દોડાવો છો જેમ—જુલમ

માણસ ઘુંદાઈ જાય તેમ—જુલમ

પાટો ખાડે ખાડે કરી ચીસ—જુલમ

દુખવું નથી તમાર સીસ—જુલમ

પાનાનો પશુ ચાલે જુગાર—જુલમ

હુકમ કરે છે આજ સરકાર—જુલમ

હાથો અહીંથી દુકાન—જુલમ

દીવ કરે ગુમાવસો માત—જુલમ

જોડો છીએ તમારો ખોટો તોર—જુલમ

ખોટી ચળકની ટોપીનો દાર—જુલમ

ભમકો મારો છો ખોટાં ઘડીયાળ—જુલમ

વાંકા ખમીસ જાડીટને સુરવાળ—જુલમ

પગમાં ખુટોનો જોયો ચળકાટ—જુલમ

સાકડી રમાલે ઉડાડી વાટ—જુલમ

તેલ અતર નીસાનો નહીં આંક—જુલમ

મછી કાહડો પ્રાંતડીનો વાંક—જુલમ

ખાઓ છો ધારી ભણ્યાં સાર—જુલમ
 રોટલે રકતી હસે ઘરનાર—જુલમ
 ઘણું કહ્યામાં નથી હવે માલ—જુલમ
 આગળ થસે તે જોઈસું હવાલ—જુલમ
 જારી રાખવો હોય એ વેહેપાર—જુલમ
 ખીલ જગોએ ગણો પોખાર—જુલમ
 નહીં સાંભળીશું તમારી ફરીઆદ—જુલમ
 રાખજો મનમાં ખુબ રીતે ઇઆદ—જુલમ
 નથી રાખતા મન કંઈ હર—જુલમ
 સરવે આપો ઇનકમટેક્ષ કર—જુલમ

૧૩ (નવા ખજાર) રાગ માહાહ—રંગમાનો મારારાજ

નવો સદાખજાર જુઓ નવો સદા ખજાર
 કરાવે સોખ અપાર જુઓ નવો સદા ખજાર
 મોહોટા મંદીર ગોંસાઈજના પાસેની ગલી જ્યાંય
 દુકાનો ખોલી તે વેળાએ માંડ્યો ખજાર ત્યાંય—જુઓ
 વીચાર કરે મનની સાથે આતો સારો ઠામ
 સેષ નાગની ખીલી મારી નહીં લે કોઈ નામ—જુઓ
 ઇનકમ ટેક્ષ લેસે તો આપીશું સુકવી નહીં મન ઠામ
 ફરીઆદ નહીં સાંભળે કોઈની તો કમાઈશું ઘણા ઠામ—જુ
 નહીં સમજે તે કુચલી કરે તેની નથી દરકાર
 જુગાર હોય તો કેમ વીચારેની રજા આપે સરકાર—જુ

આપણો વેપાર લાભનો જોઈ બજે મનની માંય
 છાના પારકે હાથે રૂપીયા મોકલાવે છે આંય—જુઓ
 ખુશામતો આપણી કરે છે સું આવસે કહો ભાઈ
 દાદાડીમાં હાથ ઘાલી પુછે કહો તે કરું લગાઈ—જુઓ
 કાઈનો છોકરો કોઈનો ભાઈ બેન બધરીકે ખાસ
 આ રોજગારની નીંદા કરસે તેનું જસે સત્યાનાસ—જુ

(૧૪) (પાટીયાવાળાના નામ) રાગ બનજારનો

કુયું સદાવાળાએ કામ કહું દુકાનદારોના નામ
 કર્યા ઠરાવ રાખી હામ મેળવવા ખાતર દામ—કહું
 ચલાવે દુકાન ભાગમાં સગી કોઈમાં એક બે ત્રણ કહું
 ધ્યાન રાખજો હું ગણાવું નરોત્તમ મોતીરામ—કહું
 ખીજ નરોત્તમ માણેકચંદ ત્રીજ સુનીલાલ ખુબચંદ
 ચોથા છમીલ બાલમુકંદ એલીયા છે દોસુ રંરામ—કહું
 વીજુ પરમાનંદ નાણાવટી મગન કેસુરની સાખજઘટી
 બેડા નારણ કસનવતી નવા સુનીલાલ ભગવાન—કહું
 લલ્લુ દુવભગંમ છે જુના સીપીસરાપ નથી સુના
 કેમ બુલો છો નારણ ગુમનાલાવો ભગુરસીકનું નામ—કહું
 ખાઠો ખાઠું કરે છમીલ સીવલાલ ધીરજ ત્રીભોવનનો તાલ
 નગીન ત્રીભોવનના હેવાલ ખાંધજસે મારવાડી દામ—કહું
 જુના જય ને નવા કંઈ થાય પઈસાવાળા થવાને ચહાય
 ખેટ આવે ઉઠે લહાય બોલે સાત પહેડીનું નામ—કહું
 મળી સહજે મનશુબો કીધો તરત ઠરાવ ખાંધ્યો સીધો
 નરોત્તમકાકાને શેઠમાનીલીધો રાજપુશીથઈ તમામ કહું

નશી દુકાનજેમાંડવા આવે રૂપીઆ બજોં હીપાછતલાવે
 દર મારો છ રૂપીઆ કાવે શેઠ ચોપડી આ । નામ—કહું
 લેવો વટાવ અડધા આની દોઢની ફરીઆ. લાય છાની
 સેઠ ચુકવે સઉ મનમાની મેળવવા ખાતરદામ—કહું
 દેવાળુ કાઢી જે જાય હીપાઝીટમાંથી રાહાય
 માંગનારને વહેંચી અપાયસઉની આસાપુરે કીરામ—કહું

(૧૫) (મેળામાંથી ઘેર જતાં વીચારો) રાગ ગીરધારીને
 મીડી આવીરે, કલંકનાની ખાસ, થયા સાંભળી સઉ હદાસ
 છકોએઠારે, અજ મેરનોઆદાસ, હુટીગઈસરવેનીઆસટેક
 પાછા વળેછે ઘરની લાણીરે, રસ્તે જુગાઈ હીતાબગાણીરે
 જવડો જાય છે ચાણચાણી રે, છુટી મીટી રે આજ
 થયા વીસ માસ—સાંભળી

ખાંધેલીરે હુતી ઘણા મહીનાથી આજે છુટીછે અજાણથી
 આવેલીરે તીરી કતકતાથી જવ જળે છે પદસા ગયાથી
 નહોતા જાણતા કોઈ જન રે સંભાડ થાય રૂદન રે
 ખોઈએઠો આજ બાવનરે ચુકીકંઠીરે થઈએઠોનીરાસ સાં.
 કરવું એમરે રાખીને હાંસીઆરી બેઠીખાંધી થવાસુખકારી
 તરવું જેમરે લાવું ગયા વીચારીખાંચબેઠીખાંધું હીતકારી
 વીચાર કરતાં આવે ઘેરરે ત્યાં ઉપજે કેવી પેરરે
 ખાણુ ખીણું બોલણું ઝેરરે સુરા થઈનેરે ઘરમાં બતાવેત્રાસ
 સાંભળ

લાવેલોતે વનમાળી એકતા દસ ખાવા લાડુ આજેસરસ
 કાવેલોતે ગાય મીડીતા જસ હરમાન છે માહરે વસ

માતા માહાદેવ ગલા વે કોઈરે મુકે આપાસરે હમલી જોઈરે
રહયા હજરતવાળા રોઈરે ગણપતીરે પુરે માહરી આસ
સાંભળ

(૧૬) અનુબાળ (કીંગતવા મોગ કરસે સરક ગયારે) રાગ

લપટાયા લાલચમાં રોજગારવીનારે ટેકે
અતી થયા નીરાસરે કરેબીજા મામની આસરે
બોંધીશુ બેકીના દાવ લઈશુ લાખિણે લાવ
જોડી ભટનો છે લાવ થાવ શ્રીમંત મહરે લપટા.
દામ ગુમ્બા વે દર માસેરે થઈ બેસે નીરાસરે
હાર્યા જુવારી બમાણુ રમે નવ શીખામણ કોઈની ગમે
બુતની પેઠે ચીત ભમે દમે ઘરમાં મહરે લપટાયા
નાના મોટા છે નરનાર રે શીખ્યા છે એ રોજગારરે
લાલચમાં જીવડા જાસે એ પૈસા શુબે નહી ખાસે
કોડી નહી રહે એક પાસે થાસે દુખી ઘણારે લપટાયા
નવ રમે એ જુગાર રે નથી એમાં કાંઈ સારરે
ઉમંગ રાખીછો મોટાજાણો તે સરવે ખોટા
ગાદી નહી દારી લોટા રોતા ઘરનાર વનારે લપટા.

(૧૭) હેલાલ (રાગ આખા હરણ કુંભમીત્રમાહરા.)

નહી વહેપાર સંતાનો કરીએ સત્યમાનો નાણાં નવભરીયે
કરતાં પહેલાં મનમાં હરીએ માને નહીતો કુબો ભરદ્વરીએ
જયારથી નવો જાગ્યો વહેપાર ઘટ્યો ભાર બોજ વહેપાર
દુરી બોકો જપે નરનાર મણુ નામ બુદ્યા સહવાર

થોડી મુદતમાં ખુવાર થયા ઘરખાર ઘરોળાં ગયા
 જીવાન ખાળકો જાય છે વહયા રાખે ઉર વીસે કંઈ દયા
 પદસાવાળા થવા ચીતઆહસો પ.શેનું ખોઈ વીતદુખાયાશે
 લીલ મ જોવા કદાપી જસો ઇજ્જતદાર તે જીગારી ભાસો
 લઈ આવશે ધન એક વાર ખોરો ખમાણા તેથી ખીજવાર
 ખાધે દાવ થાશે લાચાર પાશે નહી હોય તેણી વાર
 કરવું નહી લાલચુ મન રાતદીવસ જીગારશે તન
 જમ વળગે ભુતકે જન તેતોં છુટે નહી કેઈ દન
 ખોવું જરજરીઆણને દામ વેચાય ઘરખારનું વળી ડામ
 વેચી નાર તણ શુન ગામ કાઢાડવું દુનીયામાં બદનામ
 જેનું સરવસ જ્યારે જાય જોગી કે ગાડો ખીખારી થાય
 કોઈ કરે નહી તેની સાહય બોગ લે કુવો કે તાપી માય
 દીડા નજરે કંઈએક એવા શ્રીમંત હતા તે થયા જોવા જવા
 જે ચાખસે અફીમના મેવા હાલ ખુરા થસે તેના તેવા
 સદો જાણો જીગારનો ભાઈ બતાવો તેમાં મું છે નવાઈ
 હમણા જોર છે સદાનું સવાઈ લલચાઈના નહીં બાઈ ભાઈ
 લીલામ દરમાસે તો થાય લાખો કપીયા સુરતમાંથી જાય
 મનધારો છકાના જડસે આણંધાર્યો એકો આવી પડસે
 એમ રડો છો દર ખેપે, તોએ છોડો નહીં તેના ચેપે
 ઊપજ વધી જીઓ તમ આખે તારની તેથી સરકાર સાંખે
 ધાણું કંઈું હવે છોડી દેસો મુખ લાભ લાખેણો લેસો
 આણંજાજતા પેહેરો છો વેસો સાણા થઈ તેમાં નવ ખેસો
 સાલ્ય કરસે શ્રી કીરતાર દાખવસે દયા સરકાર
 માત ખીતા જાત મુત નાર વાહાલ આણી દેસે આવકાર

ભકતી ભાવે પ્રભુજીની કરીયે સુખમાં ભવસાગર તરીયે
નહી વેપાર અફીમનો કરીયે સત્યમાનો નાણાં નવ ભરીયે

(૧૮) ચરચુરણ (લાવણી)

આવ્યો પ્લેગને સટો ખન્ને સપીને મુંબઈમાંથી
પુતાર કરવા સુરત જનને ખોવા ધનમાલ ઘરમાંથી
ફરતા રોજગાર વીના જીવાનીયા ખની ઠનીને જે ફફડ
થઈ ખેઠા વેહેપારી વાણીયા વાંકી ટોપી મેલી અફડ
જાકીટ ખમીસ ઘડીયાળ અછોડા રૂમાલ લાકડી
વરનીસ જોડા

અતર તેલમું ખવાડે જખકોરા ખાલ પીએ પ્યાંડી સોડા
ઘારી ભજ્યાં ખીડી દીવાસળી પાનસોપારી સાથે જોઈયે
ભાંગ ગાંજે અફીમ માજમ નાચ રંગ પાણુ ફીનકોઈએ
એટલી રાતમ સેહેલાણીઓની ફુલ ગુલાબ કલગી ગોટા
જ્યારે ઉપાય કઈ નહીં નાણાના ત્યારે આદરે છંદ ખોટા
લાલચ લાગે દામ જોડવાની છોડી દેસે પુરા સહુ ફેલ
નામ વધાવે સાત પેહેડીનુ ઇજત દારમાં ખપસે સેલ
નહીં રોકાણ જોઈએ પછમાનું માલ માપ ભરત કેતોલ
કાગજ ખડીએ કલમ ગલ્લો લઈ ખેસે જે હોય આણતોલ
ચકલે ચકલે ગલીએ ગલીએ પાંતરા તંબાકુની દુકાન
તેમ સહુ વેપારી જનીને થઈ ખેઠા મોટા મસ્તાન
છોડી ફેલને થોડા ખીલા દસે કરે જો બરાબર
ખાવા ભરવાની આશા નવ રાખે વઠાવ ખાચ તે જોરાવર
આવે નહીં કદાપી ટોટો તાર નહીં એક પછ ઉધાર
વધે નહીં સમજીને ચાલે સાદ્ય થસે શ્રી જીગદાધાર

સમજી શાણા વિચારવંત છે, છે ખતે સમજી શુરા
 હામ દામને હામ વાળાપણ સરવે વાતે જે પુરા
 એના જે હરેન નર છે લેસે અજાણને નભાવી
 દસે આસીવ કોઈક વૃષ્ટિ બદલી બાળકને સમજાવી
 સમજી શેડને જાળ આઢી વાળા બળ છે કલાવર
 બળર દીપે જે તેજાનાથી હોય ગણ નહીં બગાવર
 બગાવત આપે સત્યે ઘણેવર નજીવતાથી દયા રાખે
 સમાન જાણે સત્તુ મીત્રને કામ મીડા અમરીત આજે
 છ મહામુખા ભૈરવમ

(૧૯) રાગ—માલા દગગીર ન થાળો

ધારે તે આંક તો આવે નહીં ગમ મહીના છતી વાત કહું સાડી
 ફેરવારીમાં એકદો કે પજો મીડી નિઆગા હતી નહીં—ધારે
 મરે આમા મના નવાની આવી ભેંકો ત્યાં અરે સાડી—ધારે
 છરે આંકો ધારે એમીત્રે નીકળી આવ્યો નવો તડી—ધારે
 વરવર મે માં મી ને એકો આવી નીચે રાડે ગયા વડી—ધારે
 ફરીને તીચે ધારીતી જીને ફરીને આવ્યો નવો કંઈ—ધારે
 જીવડએ એકે દાટ વા ચો આવ્યા તાર પંજને લઈ—ધારે
 બાધેલા એકી આંક આગળે થયા એકો એકી ઉડી ગઈ—ધારે
 પાંચે એકી આવી લાગટ એકી રડે માથે હાથ થઈ—ધારે
 ગમસએ નહીં જીવો સપટેખર એકીમાં ફરી છુટે સડી—ધારે

સપટેમખરના વિચરે રત્રીઓના (૨૦)

ખસો ખસો કુંવરજી મારગ દઇએ અમનેરે—રાગ
 હળી મળી સાહેલીઓ સુકી કરે વીચારેરે
 નહીં જાય નાણાં આવે એમ ધારેરે—હળી મળી-ટક

છે રક્ષમણી કાકીજી ગુલાબ મામી પાકીજી
 રામકેર હવ થાકીજી પુછે છે માલકેર બતાવે મત તમારેરે—હળી
 જોકેરે દાણા લઈને પુછ્યું જોશીને જમને
 સું આંક આવે એમ કહીને, છોકા જરૂર આવે આપો સું
 બિચારેરે—હળી

વી જળી કહે ચોકા આવે એક સાધુ જવેરા વાવે
 તે ગણીને કહેવડાવે સસરા રાખે માલકેર તેનો ઘણો આસરેરે—હળી
 કહે દાવાળી મન ખોલા માતા બેચરાજી બોલી
 આવસે તીરી કહે બેલી કાકાના બાપાને કહ્યું બરો પધારેરે—હળી
 માલકેર બાપને શીર છાજે બોલ્યાતા હરમાન બાજ
 પંજલ વગરના બાજે કંકુ બરે પંજે એમાં નહીં હિંદારેરે—હળી
 મારા વરે તો બાંધી બેઠી બોડી બગી છે નેકી
 કહે દેવકેર ન આવે એકી બર્યાદુરી હિંદુ પર દળર કરે શંભવારેરે—હળી
 બરે દળરત ફકીર મોટો જાણો નવ તેને ખોટો
 નહીં આવે કદાપી ટોટો આવસે અઠો પીર બોલ્યા કરી પોકારેરે—હળી
 ડીવર માલકેર છે લાલ રાખે મુજ પર વાહાલ
 આપી ફકીરને સાલ બાવા સાધુ વીંટી દુચકા કરે દળર રોરે—હળી
 બોલી જ્યારે પારવતી કમાસે માલકેર પતી
 માનો જો માલકી મતી જો પૈસાનો મારી પેઠે કરી વધારેરે—હળી
 હીરા કહે છુટે દુરી ખાવાં હોય નીત દુધ પુરી
 જાણો નહીં મને જુગી કહે વેપાર એકી વખત તરે સંસારેરે—હળી
 ગંગા ગોદાવરીને કાસી કૃષ્ણા સીવકેરની માસી
 ધરજાને જમના ખાસી દાળ વણેલા માંથી બરવા યદ્ય તદ્યારેરે—હળી
 જડાવ જીવલીને ભીખી હરીને જન્મ સીખી
 લક્ષ્મીને અંગાતીખી મંગીને મંછાન જુઓ જુદા વીચારેરે—હળી
 દીનબાઈ બોલ્યા વાણી ગ્રેમ અને લલટ આણી
 જન્મજો મારો વાત સાણી લલ્યાઓ છે કાંય રીવાજ છે વહારેરે—હળી

કાતમાયુ ખોલે એસા રો ખેપાર યુરા કેસા
 એકનાદસ મીલે પેસા હમતો કરતે ને કરેજે તુમી ધરેસીધારોરે—હળી
 અન્ન પુણી જ્યારે આવી ઈકદમ તીકડમ ત્યાં લાવી
 નહી તેખીયારી કાવી સમજે નહીં કાઈ જાણેક કરે સુધારોરે—હળી
 દેડી રતની પેટ ટાહાડી સીતાકજ વેચે દાહાડી
 લાવી રૂપીએ એક કાહાડી અરે હેય છાએળ માહર
 દુખ નીવારોરે—હળી

સપટેમ્બરનું લીલામ ખેડા સુરે આહી—રાગ (૨૧)

ચાલો તમે લાઈ (ખેવાર) ખ્યારારે લીલામ જોવા માટે
 વાળીસું ત્યાં દાટ—ચાલો તમે ભાઈ—ટેક
 રૂપીઆ ભરવા તીરી ઉપર કલકતાના વીસ એકા ઉપર
 ત્રીસ—ચાલો
 વીજીં કહે હું ખાઉં ખાઉં પંચના ખાવંન છકાના તેપન
 —ચાલો
 મોળ પાટલુન ચહુડાવું છઉં સુરમે ચરમા આંખ
 જરા તો ધીરજ રાખ—ચાલો
 બેકી દાવ ખાંધવા માટે થઈ ચાલ્યા તઈઆર લીધી નોટ
 હજાર—ચાલો
 દુરી છુટવા નક્કી આસે લઈ ગયો હજાર તે વેચીને
 ધરખાર—ચાલો
 એકદમ ભાવ ધરીને થયો બેકીનો સાત આઠ પરાણે
 આપ્યા હાથ—ચાલો

(૨૨) બસ બસ હવે નથી કંઈ ભાર—રાગ

બસબસ નથી હવે કંઈવાર આવે દુરી મીડીના તાર—
 પાંચ આપી પચીસ લેવા પછુ મેન થયું નરનાર
 ચોડી વારમાં પોક સુકીને રડસે છેલે તાર—બસબસ

સોંગ દાળ રેવડી ગરમ વટાણા જલેખી તથાઆર
 ખાધને પરભે પાણી પીવા ગયા જે હોંસીયાર—અસખસ
 તાર આવે એક પછી એક વાગ્યા ત્રણને ચાર
 કોઈ કહે મીઠી કક્ષકતાની પાટીયું પડશે બદાર—અસખસ
 બહેર પાટીકું પડ્યું નવાનું અઠો છે અજમેર
 પગ ભાંગી ગયા સાંભળી જુવે ગંદર પેર—અસખસ
 મું મોં લઈ ઘેર જઈશું ભુલી ગયા સહ બાન
 બેનખર્ચીની જણસો મુકી દુરીએ ભુલાવી સાન—અસખસ
 પાસે રહ્યું નહીં કંઈ સાધન બેઠો તો ખાંધી દાવ
 જરૂરભેડી આવે આ વખત લેવા લાખેણો લાવ—અસખસ
 ગયા પધવા હવે નહીં મળે એકે નથી ઉપાય
 ધરતું જતાં દેવું થયું ખાવા નહીં પેટમાંય—અસખસ
 દુરીએ તો કાટ કાડ્યો રાખી નહીં કાંઈ નુન્ય
 રાગ રાણીની ખાંધેલી તે લેસે જેતું પુન્ય—અસખસ

(૨૩) લીલામથી ઘેર (જળ ભરવા હું ગઈતીરે) રાગ

લીલામ જોવા ગયા છે રે મગન ડીયરજી માહરા
 ઓ આવે છે પેહલારે માહરા પ્રાણથી પ્યારા લીલામ

સાખી

પુછે છે ભાભી પાર્વતી કહો બજરના હવાલ
 મારો આંક પાક્યો ક્યો ઘણા ચતુર છો લાલ
 ફૂસી સતાના ભર્યા તારે ભાભી તમારા પચીશ
 મયાતે પાક્યા મારારે સુણો નવાના ત્રીસ. લીલામ
 જુદા જોલે પાઘડી બલ્યા ખાચે પ્યારા રંગાના સમે
 તોજે ભાભી માને નહીં આપો આળ્યા જે તમામ

માહરાતો નવ આપુરે આવી સન ફાટી મરતા
 ફર કાણુ અહીં આથીરે આવીસ નહીં ફાટી મરતાં. લીલામ
 દાહાભાઈ ગાંડા થયા ગયા સાત હજાર
 ઘર વજનરને વળી છેલી વેચીતી નાર
 વેપાર મંજતમાં પુરારે ટેકીલો હતો પેહેલા
 બાંધ્યો ઘાલ્યો બેડીમાંરે પેહેર્યા લોઠના કલા. લીલામ
 કમ્તુર કહે સાંભળો પતી નધરતા મન ઉચાટ
 ઘોડે ચઢે તે તો પડે થાઓ દલગીર શા માટ
 આવશે આવતે લીલામે રે થોડો થોડો કરો વેપાર
 સામટા શ્રીમંત થવામેરે પ્યારા નથી કંઈ સાર. લીલામ
 કાતમાં બુ રડી રહી યા અલ્લાહ પરવર દગાર
 ફીમમત મેરા કુટ ગયા કયા કર અબ બીચાર
 ઢેડી તે પણ જો લુલીરે નછીબ તે મુટીંગીયું. લીલામ
 નવાને નહીં બાણતા સ્વપ્ના મધ્યે કોય
 દુરો બેડી વાળા સહ મુવા કેમ છવતા હોય
 દેવી દેવતાને જોસી રે જોડી ભટ હજરતવાળા
 જુઠા બાણજો અમારે ચાલે નહીં કોઈ નાટાલા. લીલામ

(૨૪) અકટોબરનું લીલામ

ખીતાબ આ કોપ તમે શો કર્યો રાગ

આબુ લીલામ અકટોબરનું જાણ લાલચમાં શુભાવસે કંઈ પાણુ
 આબા દાવ લાગટ છ માસ એકી, આસાદરે જરૂર છુટે બેકી
 બેકીવાળા રડે છે દરઆમ, તેની ખોટ પુરાસે આ વેળા ખાસ
 ગએલા નાણા લાવવાને તે માટ, બરે બમણા ચોગણા તણ વચાટ
 હસે ખીલા બરાબર કરવાને, પડી મહેનત પાઠીયાં વાળાને

વધ્યો બાવ એકીનો આવર, પુરા કરવા માટે દસના બાર
તોએ ન મળે એકીના દામ, સઉને નાશ્યે એકીની હામ—

(૨૫) મરસાથો

જી વોયવોયરે લીલામે કર્યો નાસ રહી નહીં હવે કોડી પાસ
જી વોયવોયરે લીલામે કર્યો નાસ
ગુલામ મહમદ અને અગદુલ દુરી આવે જરૂર રસુલ
શરતમ કહેવે સો ઉનકી ભુલજી વોય વાયરે—
મોતીબનને હીર આવે કરીમ સાથે ગાડીમાં લાવે
દુનીયા જીવે છે તેને બાવેજી વોયવોયરે—
ચુજી કહેજો રુખ ચાવો છે પ્રશ્નોત્તરી એક બાવો
સાચું પ્રશ્ન તીરીનો સો લાવોજી વોયવાય—
બેકીની રાખીતી આસ તે હડિ ગઢ આકાસ
એકીએ કર્યા નીરાસજી વોયવાયરે
આવી કલકતાથી તીરી તેને કાળજી નાંખ્યું ચીરી
સંસાર છોડીને લઈ કપારીજી વોયવાયરે
એકેકે અજમેરનો જાણ તેથી પણ સોફને હાથ
કંઈકે ગુમાવ્યા પ્રાણજી વોય વાયરે
સાતમી આ એકી આવી સોબીને લીધા ચાવી
હવે બરીશું પધસા ક્યાંથી લાવી જી વોય વોયરે
આસરો ખીલકુલ રહો નહીં કંઈ ધીરે કાણ હવે એક થઈ
દામ નથી ઉબાનો જઈ જી વોય વાયરે
બેકી બેકીનો કરતા સોર રાખતા હતા મન ખણું જોર
તીરીએ ભુલાવ્યા તોર જી વોય વાયરે

(૨૬) (પંચાલાય) લક્ષીત

આર ભસરે શું હવે કરું ઝેર આકું કે દુખીને મરું

મારાથી બન્યું ત્યાં સુધી બધું બેઠી માટ તો કરજ કંઈ
 બી મળે નહીં વાવું શી રીતે જાગે ક્યાં થકી થયો બધીતે
 હવેને લીલામ બેઠી નીસરે નાણાં આવે ગયા થોડા પણ ખરે
 ધીરે થોડા ઘણા કાઈ દાગરે રળી લાવું પાછા તો ચાલે કામરે
 નહીં તો હવે સી રીતે જડે ગુમાવેલા છે તે કેમ આવી પડે
 એન પડતું નથી દીન ગતરે પૈ પાસે નહીં કહું કાને વાતરે
 જીવ બળ્યા કરે લોક લાજરે ધરના પણ સહ બળે દાઝરે
 સરકાર આપણી જો દયા કરે આસીસ લાગસે સુરતની ખરે
 વણજ સદા તણો કરેતે જુગારીરે પોલીસ પકડી માંડે દોળદારીરે
 ત્યારે તો કંઈક ઠીક થાયરે રંક સુરત તણું દુખ બધરે
 દીવાના થઇ આપઘાત કરે તેનું પૂન્ય સહ સરકાર પરચરે
(૨૭) સદ્દાની ફરીઆદ (રાગ કર્ણો સાહેલી)

સટો જુગારનો છે ભાઇ નહીં સ્વાદ આખોરે (૨-૩-વાર)
 અંદુ પરસોતમે ફરી રમાલકાજ ફરીઆદ
 તણસેના સામા દરકત છે આપો બાબખીદાદ—સટો
 પ્રતીવાદી મગન કેસુર છે સોની શ્રીમાળીની જાત
 રોકડા રૂપીઆ લીધા તેની પુછી જુવો વાત—સટો
 હુકમનામું ફરી આપો એટલી છે અરજ
 પરમેશ્વરને હાજર જાણી માહરં છે કરજ—સટો
 મગન ઉપર સમન કાઢાડી બોલાધી કોરટ માંડ
 વધીલે તેની અગજ આપી લાગ્યો ખોટો દાવો પાંદ—સટો
 સદ્દાની દુશ્મન બેની છે જુદી જુદી સાર
 લેન દેન હસે તેનું નથી રોકડાની તકરાર—સટો
 સટો જુગાર બે બરાબર કાયદામાં છે જાણ
 ફરીઆદ બેની ચાલે નહીં છે બધું પોતાથુ—સટો
 સાક્ષીએ સામેત ફરી આપ્યું પ્રતીવાદીએ જુદ
 વાદીને પુછતાં કોરટને જથ્થાનું સરવે તુક—સટો

જડજ બહાદુરે ન્યાય કર્યો આણીને ઊર ભાવ
 સટો જુગાર નહીં સામળું નકકી એ દરાવ—સટો
 સ્વાદ ચાખે સદાનો તમે ફેંકી દીધી ફરીઆદ
 સદાને જુગાર ગણીને વ્યાજખી આપી દાદ—સટો
 જાણુ કર્યું છાપાવાળાએ ન સામળે સરકાર દાન
 લુચ્ચાને તો થઇ દીવાળી સાહા તો લુલ્ચા સાન—સટો

છપ્પો (૨૮)

ચાલે વણુજ સદાનો ધમધોકારે
 તેજ મંદો દરરોજ બજાર પોકારે
 કરે સેઠ સાગિકાર રંકને રાણા .
 સમજે મેવ તમે સાર તોચારે સાણા
 કદી એકવાર ધન મળે મન મનુષ્ય રાજ થશે
 રહે નહીં બરકત વર્ષાદનું પાણી પગ ધોવામા જસે
 નથી સુત્ર કે ગીત આ દુનીયામાં
 દોસ ન દેસો પતિત વાતી ચોપાનીયામાં
 સીખ રમુજ ચાનક વળી દલગીરી તજવાને
 રચ્યું ગાયન લીલામ સુખ હર્ષ સમજવાને
 મર્યા છે રાત દીન જે લીલામમાં તે જાણુસે દુસ્મન
 કટો—પરતાસે મળસે સાર ત્યારે સાંભરસે સરતી સટો—

૨૯ ભેરવી થજઘટવા ઘેરીરે—રાગ

નથી કાઈ વેરીરે દુનીયામાં સમાન સહને જોઈ
 હું નીહાળી નથી કાઈ વેરીરે—ટક
 જાત નામ લખ્યાં જે ચોપડીમાંરે
 રમુજને ખાતર. કહાં નથી મેં વખોડી—નથી કાંઈ
 રખે દેસ લાવો કાંઈ. વાંચો નામ તમારું હોઈરે
 નથી ખરે ખરા લખ્યાં કે કુ દ્રષ્ટીથી જોઈ—નથી કાંઈ

દુસ્મન નથી કોઈ માહરા. જાણ્યો સત્ય કહું છું ખ્યાસર
માન શ્રાત સગી ઈશ મીત્ર મણું સોઈ—નથી કોઈ
રખે આવે વેહેમ પુછસો આવી રહેમરે
અદાવતી નામ નથી જાણો સત્ય ઈશથી—નથી કોઈ

(૩૦) રત્નુતી રાગ શ્રી જગતપતી

શ્રી સરસ્વતી સમરૂં આદ મણુપતી

રંક જાણી જાળકાતે આપો સુભમતી—ટેક
રસીક સદા તણું ગાયન ચરીત્ર વાંચો જેમ
નાના મોટા નરને નારી રમે જુગાર કેમ—શ્રી સરસ્વતી
ત્રણ વરસ થયા સદાની વાતો હામેદામ
હોશે બાવરાને બિતાવળા નવા મેળવવા શામ—શ્રી
વણજ કરે તેજી મંદીના નીત્યાં લાભ ને ખોટ
તર્યા નથી દુખ્યા અરીક રાંકને શ્રીમંત જોટ—શ્રી
મરે દરમાસે હીલામમાં મોહોટી તેને હાણ
તીજણુ બુદ્ધીથી પીચારો રાજી પ્રભુ નવ જાણ—શ્રી
મમ્મત મુકી તજી સટો મુકી યજી બાઈ બાઈ
રખડો દેવ દેવી ફરીર તક સાચું નવ કાંઈ—શ્રી
અતી માહરી અદમ બુદ્ધીથી હીત સરવેને કાળ
ધરતો નથી ગર્ભ મનમાં રચ્યું ગમ્યન આજ—શ્રી
પુછસો સંકા કંઈ કાને રાખીને જે ભાવ
સેવક જાણી કૃપા કરસો બુદ્ધ ચુકનો લાવ—શ્રી

દોહરો

મદાના વણજથી બચે, તેના મુરા પડસે કોઈ;
એકાંત સહ બોલજો, જે જે શ્રી નણુજોડ.

સમાપ્ત.

